

L'ordenació dels sistemes urbans a França: la mancomunitat d'aglomeració (*communauté d'agglomération*)

Jean Glavany

Exministre i president de la Communauté d'Agglomération du Grand Tarbes i diputat del departament d'Hautes-Pyrénées

Bona tarda, en primer lloc us he de pregar que disculpeu el meu retard però, tot i que hem sortit del Consolat a l'hora que calia, ens hem perdut. Es veu que el nostre enfocament de les estructures urbanes no és tan bo com caldria. En segon lloc, m'he d'excusar per expressar-me en francès, però el meu domini tant del català com del castellà encara deixa molt a desitjar. Tanmateix, estic molt content de ser aquí i poder-los mostrar la meva modesta experiència d'aquests darrers anys pel que fa a les mancomunitats d'aglomeració. Perquè d'ençà que el 2002 vaig deixar el Govern de Lionel Jospin, presideixo quasi a temps complet la mancomunitat d'aglomeració del Gran Tarbes, i durant cinc anys he viscut el dia a dia d'una d'aquestes entitats de cooperació intermunicipal de les quals els parlaré aquesta tarda.

Per analitzar aquest sistema d'organització dels sistemes urbans a França i, encara més, la noció mateixa de mancomunitat d'aglomeració (*communauté d'agglomération*) voldria començar per explicar breument la història de la cooperació intermunicipal a França, després analitzar-ne l'es-

tructuració, que conclou, en els anys recents, amb la creació d'aquestes mancomunitats d'aglomeració i, finalment, presentar un exemple precís, el que conec millor, el de la mancomunitat d'aglomeració del Gran Tarbes.

Cal dir que els municipis francesos són molt antics, perquè s'originen de les parròquies catòliques d'abans de la Revolució, i en prenen el relleu el 1789. Aquestes parròquies eren molt nombroses, 36.778, i això fa que encara avui hi hagi més de vuit mil municipis a França, tants com al conjunt de la resta d'Europa. L'Estat republicà ha considerat des de fa anys que aquesta fragmentació representa un entrebanc, cosa que potser és discutible des del punt de vista democràtic, atès que, des del meu punt de vista, també és una manera d'entendre la democràcia local. Però en tot cas aquesta fragmentació és objecte de l'atenció de l'Estat, que ha intentat superar les limitacions que comporta. Així, ja els anys seixanta ens trobem amb algunes actuacions fracassades amb les quals l'Estat intentava reduir autoritàriament el nombre de municipis, fusionar-los. I per què va fracassar? Molt senzill, justament perquè es va voler fer desaparèixer l'entitat municipal, a la qual els francesos estan molt afe-rats, perquè es van provocar sentiments de rebuig en aquesta escala democràtica de base.

Després d'aquest fracàs dels anys seixanta, l'Estat es va decantar per l'estímul a la cooperació intermunicipal. Primer de tot en mitjans i projectes. No cal dir que la cooperació intermunicipal en mitjans és de primera necessitat. Per això es va desenvolupar quan els municipis es van abocar a emprendre grans programes d'equipaments públics. I després de la Segona Guerra Mundial s'ha vist que els sindicats intermunicipals han desenvolupat competències transversals que reclamaven un enfocament territorial que superés els límits municipals: l'abastament d'aigua (la primera necessitat que va promoure històricament la creació d'aquests sindicats), el tractament de les aigües residuals o la recollida de les escombraries. Aquesta primera onada de cooperació intermunicipal es va basar, doncs, en la cooperació en temes quotidians de primera necessitat.

La cooperació intermunicipal sobre projectes concrets es va desenvolupar amb la constatació que a França hi ha una estructura municipal massa fragmentada per a respondre als interessos comuns a diferents municipis, sobretot pel que fa a la urbanització, l'habitatge, els transports o els grans equipaments públics, que ja no poden ser considerats a l'escala d'un territori municipal. Dues lleis han estructurat aquesta modalitat de cooperació intermunicipal: la Llei d'orientació 92-125, de 6 de febrer de 1992, relativa a l'administració territorial de la República, anomenada llei Joxe, i la Llei 99-586, de 12 de juliol de 1999, relativa al reforçament i la simplificació de la cooperació intermunicipal, anomenada Llei Chevènement.

La Llei de 6 de febrer de 1992 va crear les mancomunitats de municipis i d'aglomeració per a reforçar la cooperació intermunicipal en l'àmbit urbà. Aquestes mancomunitats d'aglomeració tenen competències en matèria de desenvolupament econòmic i d'ordenació de l'espai i han d'harmonitzar les polítiques fiscals dels municipis que les integren, especialment pel

que fa a l'impost sobre l'activitat econòmica (la taxa professional, com se'n diu a França) que és el recurs més important dels municipis francesos i el més dinàmic.

Ara els explicaré breument l'estructura de la fiscalitat local a França. El finançament de les col·lectivitats locals franceses es basa en quatre impostos: impost d'habitatge, que paguen els ocupants de cada habitatge i es calcula sobre la base del valor cadastral, tant si l'ocupant de l'habitatge és propietari com si és llogater; l'impost sobre els immobles construïts, que paga el propietari segons el valor cadastral; l'impost sobre els immobles sense construir (urbans, agrícoles o forestals), igualment a càrrec del propietari i calculat sobre la base del valor cadastral, i la «taxa professional», que paga tota persona física o moral que exerceix una activitat econòmica i que es calcula sobre el valor cadastral dels locals que ocupa, i el dels altres actius vinculats a l'activitat professional del contribuent.

La racionalització de l'estructura territorial francesa es va completar amb la Llei de 12 de juliol de 1999 sobre la base del llinard demogràfic. Per estructurar la cooperació entre els municipis petits, en espais rurals o periurbans, es van crear les mancomunitats de municipis. Per a les ciutats petites o mitjanes es van crear les mancomunitats d'aglomeració, que han de tenir més de cinquanta mil habitants i almenys un municipi de més de quinze mil. I per a les àrees urbanes de més de cinc-cents mil habitants (i amb un municipi, com a mínim, de més de cinquanta mil) es van crear les mancomunitats urbanes. Un dels motius de l'èxit d'aquesta Llei de les col·lectivitats locals prové del fet que acollir-se a aquestes agrupacions intermunicipals ha esdevingut des de l'òptica financera un fort incentiu per als municipis.

El primer incentiu financer prové del que a la llei s'anomena la *dotació global de finançament* (DGF), que és l'aportació de l'Estat a les finances dels municipis que es mancomunen, l'import de la qual és fixat pel Comitè de Finances Locals. D'ençà de l'any 2000 l'import de la DGF dels municipis varia en funció de la dimensió del municipi i també de la integració fiscal d'aquest. Com més serveis posen en comú, més afavorits en resulten. L'any 2000 la DGF representava vint-i-dos euros i una mica més per habitant per als municipis petits; trenta-vuit euros de mitjana per a les mancomunitats d'aglomeració, és a dir, les estructures mitjanes, com és el cas de la de Tarbes, i setanta-tres euros per habitant per a les mancomunitats urbanes més grans.

Al costat de la DGF, els municipis d'una mancomunitat d'aglomeració tenen la «taxa professional», l'impost sobre l'activitat econòmica, unificat sobre el conjunt del territori de la mancomunitat. Aquest impost professional únic també és un element essencial del procés de cooperació intermunicipal. Les zones d'activitat dels diferents municipis ja no competeixen entre elles, quan en un municipi es presenta una empresa per dir que s'hi vol instal·lar. Quan l'impost sobre l'activitat econòmica es gestiona mancomunadament, el de qualsevol empresa implantada a qualsevol municipi va a un fons comú i cap empresa no pot pressionar un ajuntament per obtenir rebaixes amenaçant d'anar-se a instal·lar al municipi

del costat que li ofereix condicions més favorables a causa de la competència salvatge entre zones d'activitat de municipis veïns.

A més d'aquestes dues fonts d'ingressos, la DGF i la taxa professional única, les mancomunitats poden afegir una fiscalitat addicional als tres altres impostos (habitatge, immobles construïts i immobles sense construir), que perceben els municipis. Poques mancomunitats d'aglomeració s'han atrevit a fer ús d'aquesta possibilitat, perquè des del punt de vista polític tothom defensava unes mancomunitats d'aglomeració finançades amb una taxa professional suficient, i sense que els municipis haguessin d'afegir noves impositcions, la qual cosa ha fet que aquestes mancomunitats fossin més acceptables pels ciutadans. Crear una nova fiscalitat hauria suposat una ruptura amb aquests plantejaments.

Avui podem dir que aquesta política d'incentius a la creació d'establiments públics de cooperació intermunicipal ha tingut molt d'èxit, perquè l'1 de gener de 2006, l'any passat, se n'havien creat 2.578, que aplegaven 3.000 municipis de 3.600, és a dir, el 80 % de municipis, i 50,3 milions d'habitants. El 85 % de la població de França està englobada dins d'una mancomunitat territorial. És a dir, que la Llei de 1999 ha donat un impuls espectacular a un moviment de base que ja venia de feia anys. En aquesta cooperació intermunicipal hi ha catorze mancomunitats urbanes per a les ciutats més grans, cent setanta-quatre mancomunitats d'aglomeració, dos mil quatre-cents mancomunitats de municipis i catorze sindicats d'aglomeració nova, que corresponen a una problemàtica urbana diferent, pròpia de les ciutats de nova creació.

Ara voldria aturar-me uns minuts a tractar sobre els establiments públics de cooperació intermunicipal, diferents de la mancomunitat d'aglomeració. Aquestes representen una escala intermèdia de la integració intermunicipal, més elevada que la de la simple mancomunitat de municipis però menys que la mancomunitat urbana de les grans ciutats. Diguem, de passada, que París no té mancomunitat urbana, i que un dels grans reptes polítics de París i la primera corona de municipis del seu entorn és crear lligams de cooperació intermunicipal. L'alcalde de París hi és molt favorable, però no troba gaire ressò per part de les ciutats de la primera corona. Cal assenyalar, tanmateix, que a l'escala regional de l'Île de France, hi ha una estructura de programació i inversió econòmica de l'Administració central molt potent i eficient, cosa que podria explicar aquesta situació peculiar.

D'acord amb la Llei de 1999 les mancomunitats de municipis, d'aglomeració i urbanes són associacions entre municipis dintre d'un espai de solidaritat. Aquesta noció és important per a elaborar i conduir en comú un projecte de desenvolupament urbà i d'ordenació del territori. Pel que fa a les competències locals que s'han de mancomunar, n'hi ha quatre d'obligatòries que són fixades per la Llei, n'hi ha altres d'opcionals que es poden triar entre un menú de competències i, finalment, n'hi ha altres que són facultatives, de lliure elecció.

Les competències obligatòries són: en primer lloc, el desenvolupament econòmic, és a dir, la creació, l'ordenació, el manteniment i la gestió de les zones d'activitat industrial,

comercial, terciària, artesanal, turística, portuària o aeroportuària d'interès comú, i també les accions de desenvolupament econòmic d'interès comú, com la gestió d'hotels, d'empreses o altres similars.

En segon lloc, l'ordenació del territori de conjunt. Les mancomunitats d'aglomeració són responsables de l'elaboració dels plans generals i sectorials que han d'assegurar la coherència del conjunt del territori, de la creació i la realització de zones de gestió concertada d'interès comú (ZAC) i de l'organització dels transports urbans i interurbans dins del seu territori.

La tercera competència obligatòria es refereix a l'equilibri social de l'habitatge: programes locals d'habitatge; polítiques d'accés a l'habitatge, en particular a l'habitatge social, i accions que afavoreixin l'accés a l'habitatge de les persones desfavorides. Per exemple, sé que us interessen, perquè alguns de vosaltres ja me n'heu parlat, les grans operacions de renovació urbana, engegades aquests últims anys, per evitar la transformació en guetos de molts àmbits de les ciutats, de les perifèries metropolitanes, les *banlieues* i els grans polígons de les ciutats més grans, que són a França els àmbits més delicats des del punt de vista urbà, sociològic i socioeconòmic. I són les mancomunitats d'aglomeració les que les gestionen, en són les animadores i en són els grans actors en aquest punt.

Finalment, la quarta competència obligatòria té a veure amb l'acció social: dispositius contractuals de desenvolupament urbà, de desenvolupament local i d'inserció econòmica i social d'interès comú; dispositius locals d'interès comú, per exemple, de prevenció de delinqüència.

A més d'aquestes quatre competències obligatòries, les mancomunitats d'aglomeració han d'exercir com a mínim tres competències opcionals més d'un menú de sis: creació i manteniment de la xarxa viària (carrers, avingudes, passeigs, aparcaments); sanejament d'aigües residuals; abastament d'aigua potable; polítiques ambientals (lluita contra la contaminació atmosfèrica i acústica, suport a la demanda d'energia, eliminació i reciclatge de les escombraries), equipament, construcció, ordenació, manteniment i gestió d'ens culturals i esportius comuns, i acció social d'interès comú, en el qual cas la comunitat d'aglomeració pot confiar la responsabilitat a un centre intercomunal d'acció social clàssic, com n'hi ha a totes les ciutats europees.

Insisteixo sobre aquest concepte d'interès comunitari. Com es pot definir? De manera absolutament lliure pel que fa a la matèria, només ha d'haver-hi un acord polític per dir que determinat equipament (o una altra cosa) té interès comunitari. Us posaré un exemple concret de la mancomunitat d'aglomeració del Gran Tarbes: hi havia un hipòdrom en decadència, en un municipi petit de dos mil habitants que no podia mantenir-lo, i que va proposar que fos d'interès comunitari. Va consultar tots els polítics de l'aglomeració i, com que només hi havia aquell hipòdrom a l'aglomeració es va adoptar l'acord que la resta de municipis l'acceptaren com d'interès comunitari.

Actualment, hi ha un procediment que permet definir què és i què no és d'interès comunitari. Cal, d'entrada, que allò que es proposa, com en el cas de l'exemple de l'hipòdrom, tingui una consistència política i intel·lectual, altrament no hi hauria consens polític. Però fora d'això, no hi ha cap limitació a allò que es pot proposar en l'àmbit de l'interès comunitari. Un cop feta la proposta, una assemblea del Consell d'aglomeració la debat i la sotmet a votació. Cal una majoria de dos terços perquè sigui aprovada i, si ho és, la mancomunitat d'aglomeració assumeix la competència que escaigui.

Els delegats que representen els municipis al Consell que administra cada mancomunitat d'aglomeració no són elegits per sufragi universal directe sinó indirecte. És a dir, els delegats que componen el Consell Comunitari de la mancomunitat d'aglomeració són elegits pels consells municipals dels ajuntaments membres, amb el benentès que cap ajuntament, ni el més important de la mancomunitat, no pot tenir més del 50 % d'escons i tots han d'estar representats almenys per un delegat. Quan hi ha eleccions municipals i es renoven els consells municipals, en la primera sessió després de la renovació, el nou Consell municipal designa el seu o els seus delegats per formar el Consell Comunitari. El fet que aquests consells no siguin elegits per sufragi universal directe és una feblesa. Tard o d'hora s'haurà d'arribar a l'elecció dels consells comunitaris per sufragi universal directe per dotar-los de la legitimitat que els cal, sobretot tenint en compte que la mancomunitat d'aglomeració pot alterar el valor d'un impost com el d'activitat econòmica (la «taxa professional»).

Hi ha, efectivament, una gran diferència de mitjans entre les funcions d'una mancomunitat d'aglomeració i aquelles mancomunitats de projecte de què parlava al començament. Perquè aquestes són finançades amb contribucions dels municipis, i les mancomunitats d'aglomeració amb els impostos comuns. La font de finançament més important és, ja ho he dit, l'impost d'activitat econòmica únic per a tot l'àmbit i, en alguns casos, la possible fiscalitat a l'entorn d'aquest impost gravant les empreses, que poques aglomeracions utilitzen. El tercer recurs de finançament, la dotació global de finançament (DGF), com he dit, representa l'incentiu que més creix com més gran és la integració fiscal de la mancomunitat.

Mirant críticament aquestes estructures territorials, abans de presentar l'exemple concret del Gran Tarbes, es pot dir que l'escala de la mancomunitat d'aglomeració s'ha demostrat com molt pertinent per a l'Administració local francesa, a condició que la base geogràfica sigui suficient, ateses les competències que s'han transferit com, per exemple, l'esquema de cohesió territorial o el transport urbà o, fins i tot, l'equilibri social de l'habitatge. Sembla que algunes de les aglomeracions haurien de tenir l'obligació d'ampliar el seu cercle d'influència, i ens estem referint a ampliar-lo físicament amb la incorporació de nous municipis. Però també qualitativament, guanyant noves competències, per tal que tinguin el nivell d'autoritat pertinent i suficient per poder entendre i satisfer la problemàtica d'aquests municipis.

Aquest comentari indica que realment el procediment és idoni, perquè, com és sabut (totes les persones interessades per l'urbanisme ho saben), a totes les aglomeracions del món

la ciutat central no sempre pot assumir tota sola les funcions de centralitat de tota l'aglomeració ni, per tant, tots els equilibris i elements estructurals propis d'aquesta aglomeració. Es tracta, doncs, d'una estructura moderna i pertinent alhora per donar resposta a tota una sèrie de reptes. També és molt intel·ligent el fet que un municipi limítrof a aquells que formen part de la primera corona pugui aprofitar-se, amb taxes d'ocupació molt baixes, dels ingressos fiscals que generen les ciutats centrals més properes on es desenvolupen activitats molt variades. Són aquestes ciutats centre les que agreguen la gent que, per exemple, va a comprar o la gent que va a treballar, mentre a l'exterior tenim totes les altres ciutats que reben els ingressos fiscals de les empreses de tota la mancomunitat.

Per tant, s'han posat en marxa tota una sèrie de recursos econòmics per tal que hi hagi un equilibri també entre càrregues i recursos, un mecanisme de perequació fiscal. Ara bé, cal ser clars, jo crec que les mancomunitats d'aglomeració presenten tres grans mancances. En primer lloc, els seus consells no són elegits per sufragi directe, i això és molt important, perquè no s'ha aconseguit una democràcia directa. En segon lloc, depenen massa de la resta del municipi. Normalment, quan es crea una mancomunitat d'aglomeració es fa un informe per part d'una comissió d'avaluació de càrregues que determina quines són les càrregues concretes per a aquella comunitat d'aglomeració. Hi ha una transferència de càrregues i una transferència de competències entre municipis i mancomunitat. S'exposa, per exemple, fins a quin punt o fins a quin grau es transfereix una competència i quina càrrega suposarà aquesta competència. Tot això s'aprova per dos terços del Consell Comunitari, sempre que els municipis dels delegats favorables representin la meitat de la població de la mancomunitat d'aglomeració. Es tracta, doncs, de requisits molt restrictius i cal trobar constantment compromisos. La mancomunitat d'aglomeració sempre implica la cerca de compromisos, fins i tot en una mancomunitat d'aglomeració com la del Gran Tarbes que és una mancomunitat d'aglomeració d'esquerres, però en la qual també hi ha una gran proporció de gent de dretes. És, per tant, una mancomunitat d'aglomeració en la qual cal buscar constantment un cert equilibri. S'ha de reconèixer que, de vegades, això ha acabat per ser un fre per al desenvolupament necessari de la mancomunitat.

L'impost d'activitat econòmica únic, la «taxa professional», ha estat fins fa pocs anys un dels ingressos més dinàmics per als ajuntaments francesos. Però ara ja no ho és tant, perquè s'hi han fet moltes reformes, sobretot per beneficiar els empresaris, la patronal francesa, i, si abans això podia representar un 40 % dels ingressos municipals, ara té un sostre més limitat. La pèrdua de dinamisme d'aquest impost seria la tercera de les grans crítiques que jo faria a aquestes mancomunitats d'aglomeració.

Ara m'agradaria presentar-vos diferent projectes que estem portant a terme dins de l'aglomeració del Gran Tarbes. I, primer de tot, a Aureilhan, que és l'ajuntament que presideixo des de fa uns quants anys. Està al sud de França, al peu dels Pirineus. Suposo que hi ha altres poblacions més conegudes a l'entorn d'Aureilhan, a més de Tarbes, que és al costat

mateix, per exemple Lourdes o Bagnères-de-Bigorre. Forma part de la mancomunitat d'aglomeració de Tarbes, que inclou dotze municipis, amb 79.800 habitants, 49.000 dels quals viuen a la ciutat central, en la qual hi ha dinou mil llocs de treball i cinc mil estudiants. Hi ha una escola d'enginyeria i també un institut universitari de tecnologia que configuren un centre universitari que, sens dubte, és una de les forces principals (i una característica força notable) d'una aglomeració com aquesta.

El funcionament de la mancomunitat d'aglomeració de Tarbes es basa en un consell comunitari escollit per sufragi indirecte. Té competència, en primer lloc, tal com les altres mancomunitats d'aglomeració, en desenvolupament econòmic, organització dels transports urbans, ordenació territorial i equilibri social de l'habitatge. I dues competències més que són les instal·lacions esportives i les destinades a la gent nòmada que està de pas, *gent du voyage*, en francès. És un tema sovint molt delicat per als nostres càrrecs electes donar un bon tracte a aquesta gent.

I, finalment, hi ha tota una part de les competències de la mancomunitat que gravita més aviat sobre els universitaris. La mancomunitat d'aglomeració gestiona uns viviers (hotels) d'empreses, un equipament en el qual l'Administració lloga uns espais a empreses en procés de creació perquè puguin dur a terme tot el seu desenvolupament econòmic. Aquests espais estan molt ben equipats: tot està cablejat, hi ha accés a Internet, hi ha les últimes tecnologies. I es lloguen especialment a empreses del sector terciari, que només necessiten espais d'oficina.

En l'àmbit del desenvolupament econòmic la mancomunitat també ha promogut per exemple, zones d'activitat concertada (ZAC), com les del Parc dels Pirineus o el Parc de l'Adour, amb la fàbrica Alstom, autèntics pols d'activitat i, per tant, d'interès comunitari.

També disposa d'una xarxa de transports que dona servei als dotze municipis de l'aglomeració. En total són més de nou-cents mil quilòmetres anuals de desplaçaments. Hi ha unes quantes línies adaptades i també s'ha creat un sistema de transport a la carta per a gent amb discapacitats físiques. És un sistema de servei a domicili, amb mini busos, que poden recollir la gent que ho necessita perquè s'ha de moure amb cadira de rodes. Cal afegir-hi dos autobusos elèctrics que fan de llançadora al centre de la ciutat de Tarbes. És un servei totalment gratuït, és ecològic, i ha tingut realment molt d'èxit.

En aquest marc de la competència en matèria de transports, la mancomunitat d'aglomeració de Tarbes, tot i que la llei no l'hi obliga per les seves dimensions demogràfiques, ha iniciat una reflexió sobre un pla de mobilitat urbana. Durant tres anys s'ha dut a terme una enquesta entre els habitants de l'aglomeració, perquè parlessin del sistema de transport, de la xarxa de transports de l'aglomeració, per tal d'evitar que la situació resultés finalment inacceptable, és a dir, que tot acabés totalment envaït pels cotxes. Per això, s'ha volgut crear un entorn que sigui segur i molt més sostenible, afavorint, per tant, la circulació de bicicletes, de vianants, i reduint la presència dels cotxes. Aquest pla s'ha enllestit fa poc i s'espera-

va que fos aprovat abans de l'estiu del 2007. Un cop sigui aprovat tindrà força vinculant i, per tant, s'imposarà fins i tot a les ordenances municipals.

Pel que fa a l'ordenació territorial, també s'ha dut a terme una revisió de l'esquema de coherència territorial amb les dues mancomunitats veïnes: la mancomunitat del país de Lourdes i la del cantó d'Ossun, que és una zona molt rural situada entre Tarbes i Lourdes. És una feina que s'ha desenvolupat al llarg de més de tres anys i ara s'hi estan donant els darrers tocs.

Pel que fa a l'equilibri social de l'habitatge, la mancomunitat és, fins a cert punt, la promotora d'una nova operació d'ordenació territorial, però també vol desenvolupar tota una sèrie d'allotjaments socials en col·laboració amb els ajuntaments. S'enderroquen cases que ja no corresponen en absolut a cap de les demandes que fa la població, i es construeixen petits conjunts d'habitatges, petites cases amb bons equipaments col·lectius. A més a més, també s'han intentat restaurar edificis amb façanes interessants des d'un punt de vista arquitectònic. Tot això es fomenta conjuntament amb les diferents empreses encarregades de construir o rehabilitar aquest habitatge social.

La mancomunitat també aposta fort pel que seria la valorització ecològica. S'han construït vuitanta quilòmetres d'itineraris naturals, ben assenyalats, ben marcats, s'intenta recuperar el que és aquest patrimoni natural històric. S'ha aprofitat el fet que l'aglomeració de Tarbes es troba en una situació geogràfica molt interessant. És una aglomeració de dimensions modestes, però amb un entorn natural molt excepcional. I s'han intentat recuperar els lligams amb la natura periurbana. A tres quilòmetres de Tarbes teniu els llacs de Bours, un lloc realment màgic, dins mateix de l'aglomeració i molt a prop de l'espai urbà. En aquest esforç de recuperació ens hem centrat sobretot en tasques com l'itinerari anomenat el *CaminAdour*, el camí de l'Ador. L'Ador (Adour en francès) és aquest riu que neix al Tourmalet i que acaba a Baiona. I passa per l'aglomeració de Tarbes, i al llarg de tot aquest riu s'ha fet tot un itinerari, tot un sender realment molt bonic, amb tot d'informació pedagògica, que ha tingut un èxit increïble. Sens dubte, ha estat l'operació d'instal·lació d'infraestructura que ha tingut més èxit i cada dia, cada dia, realment, quan fa bon temps, sobretot, tenim milers de persones que recorren aquest sender.

Pel que fa als equipaments o instal·lacions esportives d'interès comunitari, tenim aquell hipòdrom, del qual ja he parlat, i les piscines. N'hi ha tres a l'aglomeració i en una, que amenaçava ruïna, ha calgut reconstruir totalment l'estructura de fusta de la cúpula. Deu ser per això perquè es va transferir la competència a la mancomunitat. També és molt interessant l'escola d'esgrima. A la zona de Tarbes hi ha una gran tradició d'afició a l'esgrima, amb escoles que van guanyant premis, medalles olímpiques, i també una casa, un centre d'arts marcial, en especial de judo.

També hi ha tota una sèrie d'instal·lacions culturals d'interès comunitari: nou biblioteques, nou escoles de música, un conservatori nacional de música i de dansa; una tradició ben viva d'ensenyament d'expressió corporal. I també participa amb un espai, el Parvis, en

la xarxa d'escenaris nacionals. Es tracta d'un centre que rep regularment diferents companyies internacionals de dansa i de teatre. Una mostra del que hauria de ser la descentralització cultural de la qual tant es parlava fa molts anys. La mancomunitat d'aglomeració del Gran Tarbes té la competència per finançar tot això.

Els equipaments destinats a la *gent du voyage*, la gent nòmada, consisteixen en zones on cada família pot col·locar les seves caravanes, i només per dos euros diaris, gràcies als nostres recursos financers, aquestes petites cabanes o cases rodants poden disposar d'abastament d'aigua i d'electricitat, que paguen amb unes targetes d'abonament. Per això, aquesta gent que té la tradició de viure desplaçant-se amb la casa a sobre, la trobem molt freqüentment a la nostra mancomunitat.

Ara, de fet, és a punt d'inaugurar la vuitena zona d'aquestes característiques. La mancomunitat d'aglomeració del Gran Tarbes, per tant, va molt avançada en comparació amb la resta de mancomunitats d'aglomeracions de França. De fet, es pren d'exemple a tot arreu. S'intenta, evidentment, arribar a cobrir, més o menys, les despeses de tots aquests equipaments. A més a més, hi ha un servei de neteja que passa diàriament. Ara bé, cal dir que la mancomunitat és una mica víctima del seu mateix èxit, perquè tot i que, teòricament, aquesta *gent du voyage* com els gitanos, només s'hi haurien de quedar quatre o cinc mesos com a màxim, finalment acaben per romandre de manera permanent en aquestes zones. I això està començant a plantejar alguns problemes, perquè al capdavant aquestes zones s'acaben per convertir en espais, en certa manera, privats, quan no n'era aquesta la intenció inicial.

Finalment, cal fer referència a la zona universitària de Tarbes, amb un ensenyament basat en ciències tecnològiques, activitats físiques i esportives i escola d'enginyers. En aquest punt la mancomunitat no treballa sola, disposa de finançament de l'Estat i del Departament. Per tant, tot plegat sorgeix de la col·laboració econòmica de diferents administracions. Tot això gràcies al senyor Lionel Jospin, que l'any 1992, quan era ministre d'Educació, ho va engegar, i va estar reforçat també pel senyor Claude Allègre, l'any 1998.

Espero haver pogut mostrar una mica com funcionen aquestes mancomunitats d'aglomeració. Jo crec que les mancomunitats d'aglomeració són realment un element de modernització de les estructures territorials. A més a més, evidentment, això ha topat amb altres esculls, com ara el de la complexitat de treballar amb la resta de municipis. Però, en general, he de dir que la feina que fan és molt eficaç. Com a antic membre del Govern he de dir-vos que ha estat per a mi un gran plaer poder dirigir una d'aquestes mancomunitats d'aglomeració. Ha estat una experiència positiva perquè estem molt en contacte amb els ciutadans, i perquè els podem donar una resposta directa als problemes.